

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ДИДАКТИКИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Локшина О. І.

*Інститут педагогіки НАПН України
(Київ, Україна)*

ДО ПИТАННЯ ПРО ТЕОРІЮ КУРИКУЛУМУ

Розглянуто теорію курикулуму як одну з теорій змісту освіти в аспекті сутнісних характеристик. Констатовано тенденцію поширення теорії курикулуму у світовому освітньому просторі та активізацію використання формату курикулуму в практиці структурування змісту освіти країнами. На основі результатів досліджень розкрито феномен глобалізації курикулуму, що трактується як уніфікація/стандартизація змісту освіти не лише у регіональному та національному, а й у міжнародному вимірах (Сбруєва, 2004). Охарактеризовано позицію щодо інтернаціоналізації курикулума, яка охоплює як запозичення самого терміна «курикулум» національними мовами, так і концептуальних характеристик курикулуму національною освітою різних країн (Wardekker & Volman, 2005).

Структуровано дефініції теорії курикулуму. Спільною характеристикою дефініцій визнано комплекс тверджень/концептів/принципів, які регулюють формат структурування курикулума. Зокрема, Beauchamp (1982) трактує теорію курикулуму як перелік тверджень, які визначають шкільний курикулум з позиції зв'язків між його складовими, та регламентуючи його формування, використання та оцінювання. Glatthorn, Boschee & Whitehead (2006) визначають теорію курикулуму як комплекс освітніх концептів, які надають системну перспективу курикулярного феномена; Hewitt (2006) стверджує, що теорія курикулума є сукупністю пропозицій, спостережень, фактів, переконань, політики та процедур, запропонованих/взятих за основу за основу дій для імплементації курикулуму; Marsh & Willis (2007) визначають теорію курикулуму як узагальнення принципів і методів, достатньо опрацьованих та раціоналізованих, щоб стати посібником для створення навчальних програм.

Розкрито місію теорії курикулуму, яка полягає у визначенні цінностей/результатів, що має формувати курикулум; джерел прийняття рішень; алгоритму розроблення курикулуму на засадах валідності, логічності, наступності (Beauchamp, 1982; Syomwene, 2020; Walker, 2003).

Охарактеризовано курикулярні концепти, які згруповано у кластери: кластер концептів змістобазованого курикулуму, кластер концептів процесобазованого курикулуму, кластер концептів продуктобазованого курикулуму (Локшина, 2009). Концепт змістобазованого (предметобазованого/академічного) курикулуму визначає засади для формування курикулуму, який ґрунтується на знаннях/інформації з основ наук, структурованої ієрархічно. Концепт процесобазованого (розвивального) курикулума визначає засади для формування курикулуму, який орієнтовано на розвиток учня. Концепт продуктобазованого курикулуму є засадами для формування курикулума, який покликаний формувати ключові навички/компетентності для отримання здобувачами освіти можливості функціонувати у суспільстві, успішно виконувати соціальні ролі. За тлумаченням ЮНЕСКО компетентніснобазований курикулум визначає результати навчання (знання, уміння та ставлення, які мають використовуватися учнями), а не зосереджується на тому, що учні мають дізнатися з точки зору традиційно визначеного змісту предмета. Компетентнісний курикулум концентровано навколо переліку ключових компетентностей, які можуть бути як міжпредметними, так і предметними. (UNESCO).

Зроблено висновок, що теорія курикулума позиціонується як джерело/керівництво як для визначення курикулярного контенту (цілі/завдання, зміст, форми і методи навчання, технології

оцінювання навчальних досягнень учнів), так і курикулярного процесу (планування, розроблення, імплементація, моніторинг упровадження курикулуму).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Локшина, О. І. (2009). *Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу: теорія і практика (друга половина XX – початок XXI ст.)*. Київ: СПД Богданова А.М.
2. Сбруєва, А. А. (2004). *Тенденції реформування середньої освіти розвинутих англомовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. XX — початок XXI ст.)*. Суми: „Сумська обласна друкарня”, Видавництво „Козацький вал”.
3. Beauchamp, G. A. (1982). *Curriculum theory: Meaning, development and use*. New York: Routledge.
4. Glatthorn, A. A., Boschee, B. F., & Whitehead, B. M. & (2012). *Curriculum Leadership: Strategies for development and implementation*. (3rd Ed.). Thousand Oaks: Sage.
5. Hewitt, T. W. (2006). *Understanding and shaping curriculum: What we teach and why*. London: Sage.
6. Marsh, C. J. & Willis, G. (2007). *Curriculum: Alternative approaches, ongoing issues*. (4th Ed.). Upper Saddle River: Pearson.
7. Syomwene, A. (2020). Curriculum theory: characteristics and functions. *European Journal of Educational Studies*, 7(1), 326-337. <https://zenodo.org/badge/DOI/10.5281/zenodo.3718433.svg>
8. Walker, D. F. (2003). *Fundamentals of curriculum*. (2nd Ed.). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
9. Wardekker, W & Volman, M. (2003). *Curriculum Theory in the Netherlands*. International Handbook of Curriculum Research; Edited by William Pinar. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates, Incorporated, P. 479—494.
10. UNESCO (n.d.). *Competence-based curriculum*. (September 15, 2021). Retrieved from: <http://www.ibe.unesco.org/en/glossary-curriculum-terminology/c/competency-based-curriculum>

Рубінська Б. І.

*Інститут педагогіки НАПН України
(Київ, Україна)*

ФОРМУВАННЯ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ: ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

В сучасній підготовці майбутнього вчителя відбувається багато змін під впливом різних процесів. Перш за все це процеси, які відбуваються у всьому світі – інтеграція, глобалізація та гуманізація освіти. Великий вплив на перехід освіти переважно на онлайн форми був здійснений в усьому світі через COVID-19. У системі вищого навчання західноєвропейських країн багато змін відбулось завдяки прийнятим міжнародним документам (ANNEX to the Proposal, 2018); Rekomendatsiia 2006). В них перелічені основні види компетентностей, якими потрібно володіти сучасному спеціалісту. Особлива увага приділяється компетентностям майбутнього вчителя. Це такі компетентності як грамотність, комунікативна, інформаційна, соціокультурна, міжкультурна, громадянська, лексикографічна, читацька та інші (ANNEX to the Proposal, 2018). Мовна компетентність особливо важлива для студентів-майбутніх вчителів. Мається на увазі здатність висловлювати й інтерпретувати поняття, факти, думки, почуття, як усно так і письмово а також вміння слухати, говорити, читати та писати у відповідних соціальних і культурних компонентах. О. Лаврентьєва, В. Веденський, О. Глузман, Є. Зеєр, І. Зимня, О. Луговий, О. Овчарук, О. Пометун, В. Кравцова, О. Савченко, В. Хуторський та багато інших вчених розглядають методологічну компетентність як родове поняття від видового – професійна компетентність.

Прийняття обґрунтованих рішень з питань формування компетентностей вчителя неможливо без аналізу західноєвропейського досвіду. У цьому зв'язку велике значення мають порівняльні дослідження досвіду провідних країн Європи, таких як Велика Британія, Німеччина, Швейцарія та інші. В цих країнах впроваджено завдяки Болонському процесу в реалії вищої освіти перелік загальних та предметно спеціалізованих компетенцій і компетентностей, що дозволило підвищити її якість за рахунок уніфікації навчальних програм, термінів навчання, освітньо-кваліфікаційних рівнів і реалізації принципів міжкультурної педагогіки. Наталія